

Perspectief in Pleegzorg:

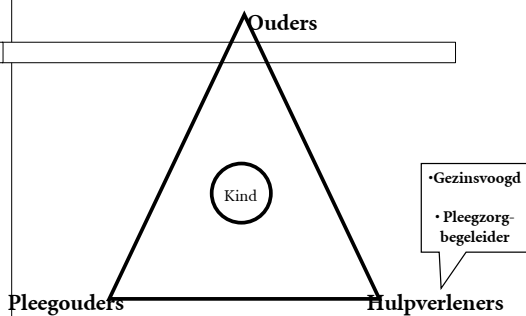
hoe lang zoekend en
hoe snel biedend?

Peter van den Bergh

Pleegzorg

- Laatste 20 jaar populair
- Verdubbeling van het aantal plaatsingen
- Weinig onderzoek naar effectiviteit
- Veel retrospectief onderzoek
- Veel breakdown

Pleegzorg ingewikkeld

Indicaties voor effectiviteit

Niet:

- Het onderhouden van een werkrelatie
- Het verzamelen van informatie

Wel:

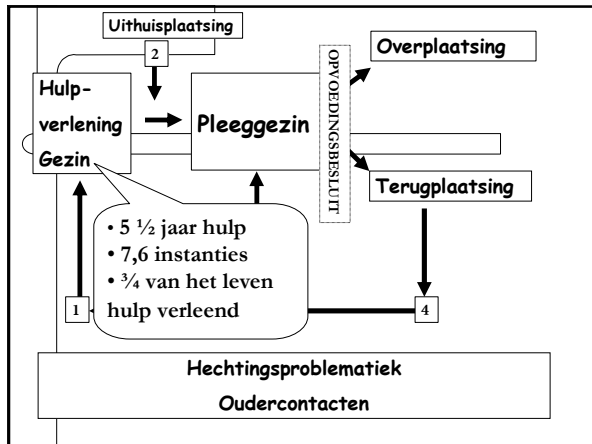
- Werken aan gedragsveranderingen
  - concrete en haalbare doelen
  - concrete competenties

Na uithuisplaatsing

- Moet er een beslissing genomen worden over het *perspectief* waar het pleegkind kan/mag opgroeien: **Opvoedingsbesluit**
  - Terug naar huis - terugplaatsing
  - Overplaatsing
    - Naar ander pleeggezin
    - Naar internaat
  - Permanente plaatsing

Langdurige onzekerheid

- Schadelijk voor de ontwikkeling van het kind
  - Eindeloze tijdelijkheid
  - Bestaansonzekerheid
  - Geen of weinig ontwikkeling
- Moeilijk voor ouders
  - Waar ben ik aan toe?
  - Veel verzet/veel juridische strijd
- Moeilijk voor pleegouders
  - Onvoldoende commitment
  - Weinig binding

Opvoedingsbesluit

- Weinig empirisch onderzoek
- Verwaarloosd gebied (Biehal, 2007)
- Zorgwekkend - willekeur

Redenen overplaatsing:

- Van perspectiefzoekend naar perspectiefbiedend pleeggezin
- Pleegouders vinden het een te zware last
- Huidig pleeggezin wordt door Bureau Jeugdzorg niet als adequaat beschouwd

Ontwikkeling en gedrag bij verplaatsing

Significant verband tussen ontwikkeling van het kind en het aantal verplaatsingen: dat wil zeggen hoe meer verplaatsingen, hoe meer problemen in de ontwikkeling van het kind

Onderzoekresultaten verplaatsingen pleegzorg (1)

- Heeft negatieve effecten:
  - 63 % meer risico op probleemgedrag (Rubin e.a., 2004)
  - Meer internaliserend en externaliserend gedrag (Newton e.a., 2000)
  - Negatieve effecten op nieuwe gehechtheidsrelaties (Stovall & Dozier, 1998)

Verplaatsingen (2)

- Vroege plaatsingen (en daardoor waarschijnlijk minder probleemgedrag) leiden tot stabiele plaatsingen
- Risicogroepen:
  - Oudere kinderen
  - Ernstige gedragsproblemen
  - Residentieel verleden

Verplaatsingsgeschiedenis (n=150)

- Gemiddeld aantal verplaatsingen: 2.4
  - 60 % maakt tenminste 2 verplaatsingen mee
  - 40 % maakt 3 of meer verplaatsingen mee
- Netwerk (1.8) – Bestandsgezinnen (2.9)
- 47 % (n=71) van de 150 kinderen wordt binnen één jaar beëindigd:
  - terugplaatsing naar ouders (31 %)
  - overplaatsing naar ander pleeggezin (69 %)

Resultaten **Terugplaatsing**

Resultaten terugplaatsing

- 14 - 43 % binnen 1 à 2 jaar opnieuw uithuisgeplaatst (veel buitenlands onderzoek o.a. Vanderfaeillie & Van Holen, 2010)
- Moene (2011) 38 % van kinderen in pleegzorg waren eerder uithuisgeplaatst
- Dankaart (2011) 33 % kwamen weer terug in het hulpverleningscircuit

Terugplaatsing

- Vaak wens van ouders
- Vaak vanuit een conflictsituatie betrokkenen
- Perspectiefbiedend is geen garantie voor stabiele plaatsing

Argumentatie om pleegkinderen terug te plaatsen

1. Het recht van het kind op opvoeding door zijn ouders
2. Een kind is altijd loyaal aan zijn ouders. Daarom is het het beste als hij weer bij zijn ouders gaat wonen op het moment dat dit mogelijk is
3. Vanwege de aard van de OTS

LET WEL: dit is geen juiste argumentatie!!

Reden om terug te plaatsen:

- Ouderfactoren: 72 %
  - o.a. ped. vaardigheden vergroot
  - Ontvangen hulp psychische problemen
- Gezinssysteemfactoren: 28 %

N.B.: geen kindfactoren!!!

(Bron: Dankaart, 2011)

Terugplaatsing (n= 51) (Dankaart, 2011)

- Naar moeder: 33 65 %
- Naar vader: 6 12 %
- Naar beide ouders: 12 24 %

Conclusies hulpverlening

- Men richt zich op de vraag of de ouder weer voldoende functioneert om kind op te voeden.
- Men zoekt naar verbeteringen in het functioneren van de ouder (dak boven hoofd, geen schulden, zelfstandig huishouden, stabiele omgeving).
- Verwachting: ouders ondersteunen leidt tot verbetering van de relatie met het kind
- Uitkomst:
  - men richt zich op de ouder en niet op de problemen van het kind
  - men richt zich niet op de *interactie* tussen ouder en kind

Bij besluit terugplaatsing: enkele onderzoeksbevindingen

- Betrokkenheid van ouders
- Veiligheid
- Verloop van de bezoeken
- Wens van het kind

(Wulczyn, 2004)

Duur van de plaatsing

- Hoe langer in pleeggezin, hoe kleiner de kans op terugplaatsing

Observatie:

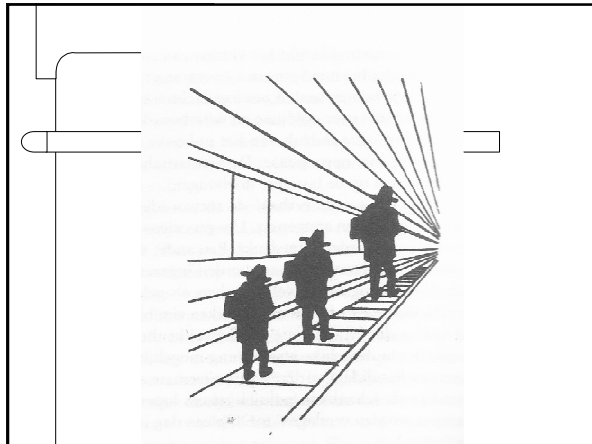
- Ontwikkeling van het kind speelt nauwelijks een rol
- Veeleer de wens van de ouders

Ouderfactoren

- Meervoudige problematiek
- Ambivalente houding van de ouders
- Armoede
- Druggebruik
- Psychiatrische problematiek

- Netwerkplaatsingen
- Verwaarlozing

Kwaliteitslag PLEEGZORG

- Vanuit welk perspectief?
- En op welke termijn?

Misvattingen

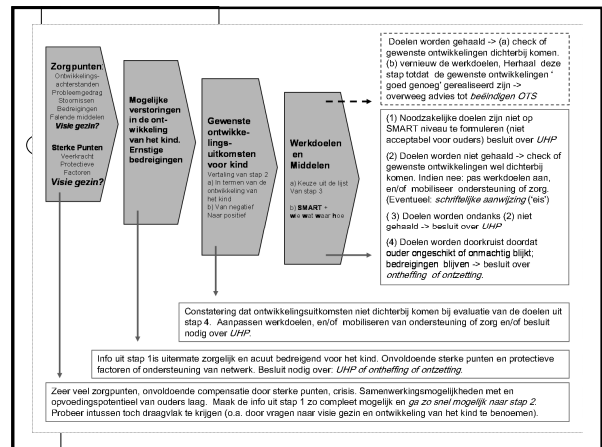
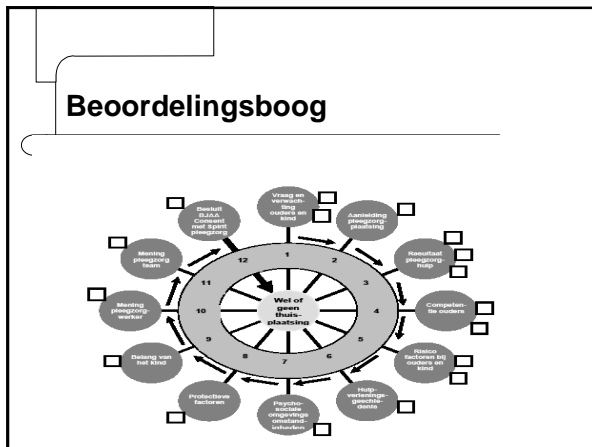
- Bij uithuisplaatsingen: voorlopig geen contact
- Kinderen horen bij hun ouders
  - Na één jaar al sprake van family life bij pleegouders

Verbetering Besluitvorming

- Pleegzorg in principe tijdelijk: maak dan ook werk van die tijdelijkheid
- Zet binnen een *half jaar* een systematisch terugplaatsingstraject in

Drie modellen

- Beoordelingsboog – Spirit (Adviesboog)
- Deltamethode Slot e.a.
- Pedagogisch model (Van den Bergh & Weterings)

Duidelijk Perspectief

Pedagogisch model
(Van den Bergh & Weterings, 2007; 2010)

- Uithuisplaatsing gericht op terugplaatsing binnen een half jaar
- Intensieve hulp in de thuissituatie gericht op interactie ouders/kind
- Op grond van duidelijke beslissingscriteria

Hoofdlijnen

- Geen 'eindeloze tijdelijkheid'
- Bestaanszekerheid voor het kind en andere betrokkenen
- Binnen half jaar:
  - Verantwoorde terugplaatsing
  - Permanent pleeggezin

Richtlijnen

- Terugplaatsingstraject binnen 3 à 6 maanden
- Frequente bezoeken aan ouders thuis (minimaal 1x in de week), later logeren
- Intensieve begeleiding bezoeken door ambulante hulpverlener (soms 5 uur in de week)
- Vaststellen van ontwikkelingsverloop en interactie (door ouders, pleegouders en amb hv) a.d.h.v. vragenlijsten en observaties door onafhankelijke beoordelaar

Besluitvormingscriteria bij terugplaatsingstraject o.a.:

- Ontwikkeling van het kind moet vooruit zijn gegaan
- Interactie ouder/kind moet verbeterd zijn
- Kind moet 'blij' zijn om terug te gaan

Enkele onderzoeksresultaten (n=33)

- 7 kinderen teruggeplaatst (21 %)
- 26 kinderen *niet* teruggeplaatst (79 %)
  - 2 naar internaat vanwege gedragsproblemen
  - 13 permanent in huidig pleeggezin
  - 11 overplaatsing naar perspectiefbiedend
- Van 15 kinderen is voogdijprocedure gestart
- Bestaanszekerheid voor 22 van de 33 kinderen = 67 %!

Neveneffecten

- Meer acceptatie van de ouders bij negatief advies
- Meer rust bij ouders, geen strijd
- Bestaanszekerheid leidt tot minder gedragsproblemen

Conclusies

- Een beslissing moet genomen worden in het perspectief van de bevordering van de ontwikkeling van het kind
- De beslissing moet 'evidence based' zijn, dat wil zeggen op grond van criteria die ontleend zijn aan wetenschappelijk onderzoek (zie ook richtlijnen pleegzorg)

**Met hartelijke dank
voor uw aandacht**

Peter van den Bergh
bureauvandenbergh@ziggo.nl